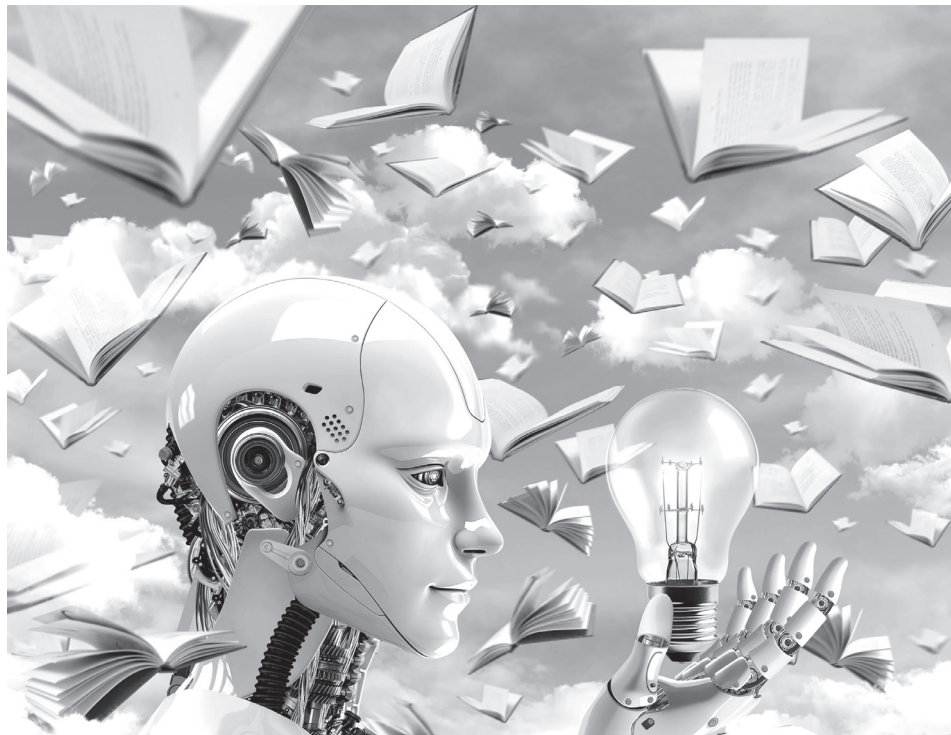

Jamiyat

ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИ ТОБО-РА РАҚАМЛАШТИРИЛАЁТГАН ДАВРДА СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТДАН ФОЙДАЛАНИШ МАСАЛАСИ ДОЛЗАРБ АҲАМИЯТ КАСБ ЭТМОҚДА. СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ЯНГИ ИМКОНИАТЛАРНИ ОЧИБ БЕРИБ, ЎҚУВЧИ ВА ЎҚИТУВЧИ ФАОЛИЯТИНИ САМАРАЛИ ТАШКИЛ ЭТИШДА, ТАЪЛИМ СИФАТИ ВА МАЗМУНИНИ ОШИРИШДА, ШАХСИЙ-ЛАШТИРИЛГАН ЁНДАШУВНИ АМАЛГА ОШИРИШДА МУҲИМ ОМИЛ СИФАТИДА НАМОЁН БЎЛМОҚДА. АММО БУ ЖАРАЁН БИР ҚАТОР МУАММОЛАР БИЛАН ҲАМ БОҒЛИҚ БЎЛИБ, УЛАРНИ ЧУҚУР ТАҲЛИЛ ЭТИШ ВА АМАЛИЙ ЕЧИМЛАРНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ ТАЛАБ ҚИЛИНАДИ.

Аввало, методик жиҳатдан муаммолар мавжуд бўлиб, сунъий интеллект воситаларини ўқув дастурларига самарали интеграция қилиш бўйича етарлича тажриба ва йўл-йўриқ шаклланимаган. Ўқитувчилар кўп ҳолларда бу технологиялардан қандай фойдаланишни билмайди ёки уларни фақат техник қулайлик сифатида тасаввур қилади. Бу эса сунъий интеллектнинг таълимдаги ҳақиқий салоҳиятини очишга тўсқинлик қилади. Шунингдек, ахлоқий ва маънавий жиҳатдан ҳам қатор муаммолар юзага келмоқда. Масалан, ўқувчилар тайёр жавобларни олиш учун сунъий интеллектга мурожаат қилишга одатланиб қолиши мумкин. Бу эса мустақил фикрлаш, танқидий ёндашув ва ижодий салоҳиятнинг ривожланишини секинлаштиради. Бундай ҳолат, узоқ муддатда, билим олиш жараёнини энгиллаштиригандек туюлса-да, инсон тафаккури ва интеллектуал салоҳиятига салбий таъсир кўрсатади.

Техник имкониятларнинг ҳамма жойда бир хил эмаслиги ҳам муҳим муаммолардан биридир. Қатор таълим муассасалари замонавий технологиялар билан тўлиқ таъминланмаган, юқори тезликдаги интернет етарли даражада йўлга қўйилмаган. Натижада сунъий интеллектдан фойдаланишда ҳудудий тенгсизлик пайдо бўлмоқда. Шу билан бирга, ҳуқуқий асосларнинг етарли даражада ишлаб

СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТ ВА
ТАЪЛИМ ИНТЕГРАЦИЯСИ

чиқилмагани ҳам муаммолар сирасига киради. Сунъий интеллект воситаларида қўлланиладиган маълумотларнинг махфийлиги, муаллифлик ҳуқуқи ва интеллектуал мулк масалалари ҳали тўлиқ ҳал этилмаган. Ўқувчилар ёки ўқитувчилар яратган контентнинг ҳимоясизлиги турли низоларни келтириб чиқариши мумкин. Бундан ташқари, психологик жиҳатдан ҳам айрим қаршилик кайфиятлари кузатилади. Баъзи ўқитувчилар сунъий интел-

лектни ўз касбий фаолиятига хавф сифатида кўради, ота-оналарнинг эса бу технологияга бўлган ишончи етарли эмас.

Бироқ муаммолар ечими ҳам мавжуд. Энг аввало, ўқитувчиларни сунъий интеллектдан самарали фойдаланишга ўргатиш зарур. Бу борада махсус тренинглар, методик қўлланмалар, малака ошириш курслари ташкил этилиши лозим. Шунингдек, сунъий интеллектдан фойдаланишда ўқувчиларни мустақил фикр-

лашга, ижодий ёндашувга ундовчи топшириқлар ишлаб чиқиши керак. Яъни сунъий интеллект ўқувчиларга тайёр жавобни бермасдан, йўналтирувчи маслаҳат бериши, таҳлилий фикрлашга ундаши мақсадга мувофиқдир. Техник инфратузилмани ривожлантириш, барча таълим муассасаларини тенг имкониятларга эга қилиш ҳам муҳим вазифадир. Шу билан бирга, ҳуқуқий-метъерий ҳужжатларни ишлаб чиқиш, муаллифлик ҳуқуқи ва маълумотлар махфийлигини ҳимоя қилиш долзарбдир. Жамият онгида ижобий қарашларни шакллантириш ҳам муҳим ечимлардан биридир. Сунъий интеллектдан фойдаланишнинг афзалликлари кенг тарғиб қилинса, ота-оналар, ўқитувчилар ва кенг жамоатчилик буни инсон тафаккурини ўрнини босувчи эмас, балки уни ривожлантирувчи восита сифатида қабул қилади.

Шундай қилиб, таълим жараёнида сунъий интеллектдан фойдаланиш имкониятлари бекиёс бўлса-да, у муайян муаммоларни ҳам юзага чиқаради. Муҳими, ушбу муаммоларни тизимли ҳал этиш орқали сунъий интеллектни инсон тафаккури ва ижодий қобилиятини қўллаб-қувватловчи самарали воситага айлантириш мумкин. Агар технология ва инсон тафаккури уйғунликда ривожлантирилса, сунъий интеллект таълим сифатини янги босқичга кўтаради, ўқув жараёнини янада самарали, шахсийлаштирилган ва замон талабларига мос ҳолга келтиради.

Хуршида НИШОНОВА,
Ўзбек тили, адабиёти ва
фольклори институти
таянч докторанти

Бахт- хаётнинг
мустаҳкам пойдевори

Бугунги кунда соғлом авлодни тарбиялаш жамиятимиз олдидаги энг муҳим вазифалардан биридир. Чунки соғлом жамият – бу фақат жисмоний бақувват инсонлар эмас, балки маънавий баркамол, билимли, фидокор ва ватанпарвар ёшларнинг жамиятидир. Шунинг учун ҳам соғлом турмуш тарзига амал қилиш ҳар бир инсоннинг жамият олдидаги бурчидир.

Замонавий технологиялар қулайлик олиб киргани билан бирга, одамларни камҳаракат турмуш тарзига ўргатмоқда. Ўқувчилар, талабалар ва ҳаттоки катталар ҳам кўп вақтини телефонда ёки компьютер қаршисида ўтказмоқда. Натижада турли салбий оқибатлар – семириш, умуртқа муаммолари, стресс ва бошқа касалликлар юзага келмоқда. Ҳеч бўлмаганда кунига 30 дақиқа пиёда, яъни 5000 қадам юриш, организмга куч ва қувват бағишлайди, иммунитетни мустаҳкамлайди.

Соғлом овқатланиш бу фақат парҳез эмас, балки мувозанатли ҳаёт мезонидир. Янги тайёрланган, табиий маҳсулотлардан иборат нонушта, сабзавот ва мевалар, ортиқча ёғ ва шакарни камайтириш орқали кўплаб касалликларнинг олдини олиш мумкин. Фастфуд ва газли ичимликлардан воз кечиш, ўз вақтида овқатланиш – юрак, жигар ва буйрак фаолиятини яхшилайдиган, инсон ўзини энгил ва тетик ҳис қилади.

Кўпчилик соғлиқ ҳақида ўйлаб, фақат овқатланиш ёки спорт билан чекланади. Аслида эса тўғри уйқу режими – соғлом ҳаётнинг ажралмас қисми. Ҳар куни камида 7-8 соатлик сифатли уйқу асаб тизимини тиклайди, диққатни оширади ва кайфиятни яхшилайдиган. Маслаҳат: уйқудан олдин телефондан фойдаланишни чекланг, хона ёруғлигини пасайтиринг ва энгил овқатлар танланг.

Тинч ва сокин муҳитда яшаш, дўстлар билан соғлом мулоқот қилиш, ўзингизга вақт ажратиш – буларнинг барчаси руҳий саломатликни таъминлайди. Ҳозирги замонда стресс, хавотир ва тушкунлик ҳолатлари кўпаймоқда. Шунинг учун ҳар бир ёш ўзининг ҳиссий ҳолатига эътибор бериши зарур.

Соғлом авлодни тарбиялашда энг муҳим ўрин оилага тегишлидир. Фарзандларимизга болалиқдан соғлом ҳаёт тарзи, одоб-ахлоқ, миллий қадриятлар сингдирилса, уларнинг келажаги порлоқ бўлади. Ота-онанинг ўзи соғлом ҳаётга амал қилса, бу энг яхши намуна бўлади.

Соғлом турмуш тарзи – бу фақат спорт ёки овқатланиш эмас, балки бутун ҳаёт фалсафасидир. Ҳар бир ёш бу йўлни танласа, жамиятимиз кучли, соғлом ва бахтли авлодлар билан тўлиб боради. Унутманг, соғлом танада – соғлом руҳ бўлади!

Бунёд Абраев
ЧДПУ ўқитувчиси

ХАЛҚИНИНГ ТАРИХИ, МАЪНАВИЯТИ ВА МИЛЛИЙ ЎЗЛИГИНИ ИФОДА ЭТУВЧИ ЭНГ БУЮК ҚАДРИЯТЛАРИДАН БИРИ – БУ УНИНГ ТИЛИ. ОНА ТИЛИГА ДАВЛАТ ТИЛИ МАҚОМИ БЕРИЛГАН КҮН ЭСА МИЛЛИЙ ТАРАҚҚИЁТИМИЗНИНГ ЭНГ ЁРҚИН САҲИФАЛАРИДАН БИРИДИР. ЗЕРО, ТИЛ НАФАҚАТ АЛОҚА ВОСИТАСИ, БАЛКИ ХАЛҚНИНГ РУҲИЙ ДУНЁСИ, ҚАЛБ БОЙЛИГИ ВА ТАРИХИЙ ХОТИРАСИНИНГ МУҲРИДИР.

ҒУРУРИМ, ШАЪНИМ
МЕНИНГ...

Она тилимизга давлат тили мақоми берилган кун бизнинг ғуруримиз, шаънимиз, ор-номусимизни юксалтирувчи тарихий сана сифатида миллий хотирамизга муҳрланган. Зеро, тилни йўқотган халқ ўз-лигини ҳам йўқотади. Демак, тилни қадрлаш – миллатни қадрлаш, уни эъозлаш ва келажакка олиб чиқиш демакдир.

Ўзбек тили ўзининг бой имкониятлари, бадий жозибаси ва илмий салоҳияти билан нафақат миллий адабиётимиз, балки жаҳон илм-фани ва маданиятида ҳам муносиб ўрин эгаллашга қодир. Алишер Навоий бобомизнинг «Тил ширинлиги – жон ширинлиги, тил равонлиги – қон равонлиги» деган ҳикматли сўзлари бугун ҳам ўз долзарблигини йўқотмаган. Тилнинг ширинлиги – халқнинг руҳий гўзаллиги, унинг қадимий ва бой маданиятидан нишона.

Мустақиллик йилларида ўзбек тилига бўлган эътибор янада юксалди. У нафақат давлат бошқаруви ва таълим-тарбия тизимида, балки халқаро майдонда ҳам ўзининг

мустаҳкам ўрнини топмоқда. Бугун дунёнинг турли бурчларида ўзбек тилини ўрганишга қизиқиш ортиб бораётгани ҳам миллий тилимизнинг мавқеидан далолатдир.

Тил – бу бизни бирлаштирувчи, миллий ғоямизни мустаҳкамловчи руҳий кўприқдир. Шу боис, давлат тили мақоми берилган кун нафақат тил байрами, балки миллатнинг ғурур кун сифатида ҳам қадрланади. Бу кун ҳар биримиздан ўз тилимизни чуқур ўрганиш, уни ардоқлаш, уни келажак авлодларга соф ва бой шаклда етказиш масъулиятини талаб қилади.

Шундай экан, она тилимизни қадрлаш – бу шунчаки бурч эмас, балки юракдан келиб чиқадиган юксак масъулиятдир. У бизнинг миллий ғуруримиз, шаънимиз ва ўзлгимиз рамзидир.

Розия РАХИМЖОНОВА,
Наманган шаҳридаги
43-мактабда ташкил
этилган «Офтоб» бадий
ижод ва адабиёт тўғараги
аъзоси